

Nr 153.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i gällande bestämmelser angående värnpliktslån.

(1:a avd.)

I propositionen nr 143 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 28 februari 1947, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att dels besluta om de ändringar av bestämmelserna i förordningen den 31 augusti 1940 (nr 824) om värnpliktslån, som av departementschefen i berörda statsrådsprotokoll angivits, dels ock, i huvudsaklig överensstämmelse med vad i samma protokoll av departementschefen anförts, meddela bestämmelser om värnpliktslån till under fredsmässig militärtjänstgöring skadade, att utgå från Värnpliktslånefonden.

I skrivelse den 29 januari 1947 har försvarets socialbyrå framlagt förslag till vissa ändringar i de för beredskapsförhållanden gällande författningarna om värnpliktslån ävensom till utvidgning av möjligheterna att erhålla värnpliktslån.

Socialbyråns förslag till ändringar i författningarna om värnpliktslån avse endast för beredskapsförhållanden gällande författningar. Ändringsförslagen innebära, att värnpliktslånenämndernas verksamhet skall upphöra med utgången av budgetåret 1946/47, att de längsta amorteringstider, som gälla enligt 1940 års värnpliktslåneförordning i dess ursprungliga och dess år 1942 ändrade lydelse, skola utsträckas med högst fem år samt att sådan ansökan om lån enligt 1940 års värnpliktslåneförordning och 1945 års kungörelse angående värnpliktslån till viss långtidsinkallad personal som efter den 30 juni 1947 inkommit till familjebidragsnämnd för vidarebefordran till socialbyrån icke må av byrån upptagas till prövning utan Kungl. Maj:ts i varje särskilt fall lämnade medgivande.

Departementschefen har för egen del funnit övervägande skäl tala för att, såsom föreslagits, värnpliktslånenämndernas verksamhet borde upphöra med utgången av innevarande budgetår. Jämväl förslaget om utsträckande av amorteringstiderna enligt 1940 års värnpliktslåneförordning, såväl i dess ursprungliga som i dess år 1942 ändrade lydelse syntes departementschefen böra biträdas. Prövningen av frågor rörande återbetalningsvillkor borde lämpligen ankomma på socialbyrån. De bestämmelser om tid för ansökans ingivande, som redan gällde enligt 1940 års värnpliktslåneförordning och 1945 års kungörelse angående värnpliktslån till viss långtidsinkallad personal, syntes departementschefen motsvara föreliggande praktiska behov, och han funne därför för när-

varande icke skäl till ändring härutinnan. På Kungl. Maj:t syntes emellertid få ankomma att meddela de bestämmelser, som i detta hänseende kunde finnas erforderliga i samband med beredskapsåtgärdernas avveckling.

Vid tillämpningen av gällande bestämmelser kan, framhåller departementschefen, behov uppkomma av ytterligare ändringar i de föreskrifter av ekonomisk-administrativ art som inrymmas i ifrågavarande förordning. Med hänsyn härtill har departementschefen förordat, att Kungl. Maj:t av riksdagen inhämtade bemyndigande att vidtaga dylika ändringar, sålunda jämväl de av honom i detta sammanhang förordade.

Socialbyrån har föreslagit, att den förmån att kunna erhålla räntefria lån från staten som enligt kungörelsen av den 29 juni 1945 (nr 495) angående värnpliktslån till vissa under militärtjänstgöring skadade gäller under förstärkt försvarsberedskap och avveckling därav skall utsträckas att gälla även under fredsmässig militärtjänstgöring.

Departementschefen har framhållit, att kommittén för partiellt arbetsföra, som förutsatts komma att bedöma frågan om värnpliktslån till under fredsmässig militärtjänstgöring skadade, hittills icke behandlat hithörande spörsmål och att det icke för närvarande kunde närmare bedömas när så komme att ske. Enligt vad som uppgivits komme måhända vid övervägande av hjälpåtgärder av här avsett slag åt partiellt arbetsföra de i militärtjänst skadade icke att betraktas såsom särskild grupp. På anförda skäl och då behov av särskilda åtgärder på detta område visat sig föreligga, funne departementschefen den omständigheten, att resultatet av den berörda utredningen ej föreläge, icke böra utgöra hinder för ett genomförande nu av det av försvarets socialbyrå framlagda förslaget. Bestämmelser i ämnet syntes departementschefen böra meddelas i den för fredsförhållanden avsedda kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 494) angående lån från värnpliktslånefonden i följd varav lånen komme att utgå från den särskilda utlåningsfond som benämnes Värnpliktslånefonden. Ett genomförande av vad sålunda föreslagits syntes i allt fall icke för nästkommande budgetår påkalla någon ytterligare kapitalinvestering i värnpliktslånefonden.

Utskottet.

Utskottet har ansett sig kunna tillstyrka de av departementschefen förordade ändringarna i de för beredskapsförhållanden gällande författningarna om värnpliktslån, innebärande i huvudsak att värnpliktslånenämndernas verksamhet skulle upphöra och övertagas av försvarets socialbyrå med utgången av innevarande budgetår samt att amorteringstiderna enligt 1940 års värnpliktslåneförordning skulle utsträckas med högst fem år. I likhet med departementschefen anser utskottet skäl icke föreligga till ändring i de bestämmelser om tid för ingivande av ansökan om värnpliktslån, som gälla enligt nämnda förordning och 1945 års kungörelse angående värnpliktslån till viss långtidsinkallad personal. Såsom i ärendet föreslagits synes det emellertid få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de bestämmelser i detta hänseende, som kunna finnas erforderliga i samband med beredskapens avveckling. Utskottet har vidare intet att erinra mot att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att beträffande berörda förordning vidtaga de ytterligare ändringar i föreskrifter av

ekonomisk-administrativ art, som vid tillämpningen av gällande bestämmelser kunna befinnas erforderliga.

Då behov visat sig föreligga att bereda även dem, som ådragit sig skador under fredsmässig militärtjänstgöring, räntefria lån från staten, har utskottet i likhet med departementschefen ansett sig böra förorda, att det av försvarets socialbyrå framlagda förslaget härom nu genomföres. Såsom departementschefen anfört synas emellertid bestämmelser i ämnet böra meddelas i den för fredsförhållanden avsedda kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 494) angående lån från värnpliktslånefonden. Ehuru härigenom uppkommer en ökad belastning å värnpliktslånefonden, har detta förhållande i allt fall för nästa budgetår icke ansetts påkalla ytterligare kapitalinvestering i fonden.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att

a) besluta om de ändringar av bestämmelserna i förordningen den 31 augusti 1940 (nr 824) om värnpliktslån, som av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 28 februari 1947 angivits;

b) i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i nämnda statsrådsprotokoll anfört, meddela bestämmelser om värnpliktslån till under fredsmässig militärtjänstgöring skadade, att utgå från Värnpliktslånefonden.

Stockholm den 30 maj 1947.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Pauli, Gränebo, Larsson, Karl Andersson, Andrén, Gustaf Karlsson, Manner-skantz, Gillström, Gustav Emil Andersson och fröken Osvald; samt

från andra kammaren: herrar Eriksson i Stockholm, Svensson i Grönvik, Ward, Malmberg i Skövde, Bergström, Falla, Rubbestad, Lindholm, Holmström, Thapper, Persson i Vinberg och Jansson i Kalix.
